

KMETSKI LIST

št. 28.

Ljubljana, 10. julija 1940.

Leto XXII

Novi časi - novi ljudje

Naša doba je čas prerojenja. Svet v bolečinah dobiva novo obliko, o kateri še ne vemo, kakšna bo, a je kljub temu naša sveta dolžnost da pri tem ustvarjanju sodelujemo.

Tega se naši vodilni državniki tudi zavedajo, o čemer nam priča jasna izjava ministrskega predsednika g. Cvetkoviča.

Medtem ko velesile z orožjem obračunavajo med seboj, smo mi tako srečni, da lahko v miru urejemo svoj dom. Nikakor pa pri tem ne smemo prezreti nalog, ki nam jih nalaga zgodovina.

Vprašanje kapitala

je danes tista osnova, okrog katere se suče vse dogajanje. Različni sistemi ga skušajo rešiti po svoje. To je tudi naša naloga.

Slovenski kmetje smo vseh dvajset in toliko let, odkar smo s Srbi in Hrvati združeni v skupnem domu, zahtevali, da se to vprašanje pravilno in pravično reši. Zahtevali smo izvedbo agrarne reforme, zaradi česar smo s strani veleposestniških predstavnikov slišali bridke in trpke očitke. Kljub vsemu temu nismo nikdar klonili in svojo staro zahtevo zopet ponavljamo. Najhujši izrastek liberalnega kapitalizma je namreč veleposest, ker je to pohabljenoto dete fevdalizma. Nikakor in pod nobeno prevlezo namreč ne gre, da bi posameznik razpolagal svojevoljno s pridelki zemlje, ki jo obdelujejo in negujejo pridne roke ljudskih delovnih množic. Ta zemlja mora postati njihova last — ali pa vsaj last njih organizirane skupnosti, to se pravi, države.

Kmetstvo

smo takisto v tem smislu naglašali kot idejo. V nešteto razgovorih in člankih smo v raznih inačicah branili načelo, da lahko ohrani trajno vrednost samo to, kar ustvari narod. Posameznik in njegovo delo sta le toliko vredna, kolikor sta odraz narodove volje. Kakor hitro pa hoče kdo narodu vsiliti nekaj svojega, mora nujno propasti.

Prav v tem smislu kot strogo nepristranski opazovalci tudi gledamo današnje dogajanje v svetu. Nič nas ne moti, če nas tu in tam s kakke strani hočejo pahniti v katero koli strujo. Še najmanj se ne zmenimo za to, če nas hočejo kdaj v špekulativne namene oblatiti. Ravnamo se po božjem nauku: Gospod, odpusti jim! Saj ne vedo, kaj delajo!

Pri vsem tem pa vemo, da velja Kempčanov izrek: Ne iti po poti naprej, se pravi — nazadovati. Zato moramo iti po začrtani poti dalje.

Razni sistemi

so se pod pritiskom razmer razvili in izoblikovali v raznih državah. Italija si je izoblikovala fašizem, Nemčija narodni socializem, Rusija komunizem. Že tvorci novih oblik družabnega reda so sami pogosto naglašali, da njih

ideje niso eksportno blago. S tem so pravilno naglasili, da je treba v vsakem narodu tudi ob rojstvu česa novega ohraniti povezanost s preteklostjo, z narodovo duševnostjo, kakor se je izoblikovala tekom stoletij. Zato je smešno in mislečega človeka nevredno, če kdo na koga laja zaradi njegovega idejnega iskanja. Na noben način namreč ne moremo slepo prevzeti ničesar tujega, na noben način pa tudi ne moremo ostati slepi za dogajanja okrog nas!

Naša naloga

je zato, da vestno in s polno zavestjo odgovornosti poiščemo tisto, kar bo najbolj odgovarjalo duši našega naroda. Ob silnem razmahu tehnike ne smemo prezreti dejstva, da je tudi tehnika plod človekovega duha, sad božje iskre v človeku. Ne smemo je torej malikovati in smatrati kot absolutno vrednoto, ampak le kot plod višje tvorne sile.

Prav je zato, če se odzivamo duhu razvoja in skušamo tudi doma izvesti reforme, ki

bodo v skladu z razvojem. Dvomimo pa, če bodo mogli to preobrazbo izvesti ljudje, ki so dve desetletji trajno dokazovali, da niso sposobni za naloge, ki jih narekuje čas. Zato mislimo, da je treba za izvedbo velikih načrtov — novih ljudi.

Nikomur nočemo kratiti zaslug, ki si jih je z delom pridobil. Prijatelju in nasprotniku priznavamo vse, kar mu gre. Prav usoda Francije pa nam zgovorno dokazuje, da življenje gre neovirano svojo pot. To pot pravočasno spoznati in pravilno doumeti, to je temeljna naloga naše domače politike!

Ne samo mi, ves narod to čuti in sluti. Treba je samo brez predsodkov prisluhniti odmevom dogodkov in dejanj, ki smo jih — čeprav pozno — vendarle izvršili. Narod je zanje hvaležen in pripravljen odpustiti vse pretekle zablode. S tem pa seveda nikakor in nikomur ne daje pooblastila za nove napake in zmote.

Med Anglijo in Francijo

Kar so nekateri napovedovali že lansko jesen, se je sedaj uresničilo. Bivši zavezniki so si postali sovražniki.

Kot strogo nevtralni opazovalci se pri tem vzdržujemo vsake sodbe. Poleg tega je tudi sodba trenutno nemogoča, vsaj taka ne, ki bi bila res pravična. Gledamo dogodke, ne vidimo pa za kulise tega dogajanja. Zato bi bilo prezgodaj in morda celo krivično, ako bi si hoteli o vsem kar se dogaja, ustvarjati končno mnenje.

Pred zrcalom vsega sveta se je zlomil — oziroma je klonil imperij Francije. V tem trenutku se je Anglija znašla v čisto novem položaju. V zmedbi nasprotujočih si vesti je sicer težko razbrati resnico, zdi se pa, da je sedaj Anglija s svojim imperijem res osamljena v borbi. Državice, ki so jim zavezniki jamčili meje in s tem obstoj, so zapored popodale, deloma za zeleno mizo, deloma v boju. Druge se zapovrstjo krhajo in prehajajo v druge tabore. Kakšen bo izid te velikanske borbe, tega dneš pač še nihče ne ve, verjetno pa je, da bo posledica sedanje vojne veliko preoblikovanje sveta.

RAZKOL V FRANCIJI

Te dni je nastal razkol tudi v francoski mornarici. Del se je pokoril Petainovi vladi, del pa se je pridružil angleškemu stališču in hoče nadaljevati vojno. Zato je prišlo pri Oranu do boja. Angleška mornarica je tam napadla francosko in ji prizadela težke izgube.

V odgovor temu je sledil francoski zračni napad na angleški Gibraltar, vzporedno pa se razvija silna borba na morju.

Francoski admiral je bil kot poveljnik mornarice, ki se je zatekla v angleške luke, nenadno aretiran zgodaj zjutraj in tako ločen od svojega štaba. Angleške pomorske edinice, ki so, kakor je že popreje rekel Churchill, po številu znatno prekašale francoske, so zlomile odpor francoskih oficirjev in posadke. Bilo je tudi več mrtvih in ranjenih.

V dobro poučenih francoskih krogih izjavljajo, da so ti primeri značilni za prave namene angleške vlade glede francoskega brodogradstva. Francoske vojne ladje, ki so se zatekle v angleške luke, niso mogle predstavljati niti najmanjše nevarnosti za Anglijo.

NASPROTSTVA MED ANGLIJO IN FRANCIJO NARAŠČAJO

Francoske vojne ladje so odplule izpred Casablanke ter imajo nalog, da prestrežejo vsako angleško trgovinsko ladjo.

Francoske vojne oblasti v Indokini so zaplenile vse britanske ladje, ki so bile v vodah in pristaniščih Indokine.

Francoski listi še zmeraj pišejo o napadu britanske mornarice na francosko eskadro v Oranu. Figaro pravi, da so tisto, česar nemška propaganda ni mogla storiti, namreč ločitev Francije od Velike Britanije, storili dogodki sami, pri katerih Nemčija ni imela nobene vloge. Ker so britanski topovi poškodovali nekatere francoske vojne ladje, je bilo s tem doseženo to, da je francoska diplomacija dozdej dobila popolno svobodo akcije. Neki drugi list piše, da Francija ni zaslužila, da se je Anglija

kot sovražnik vrgla nanjo in izvršila tako dejanje, kakršnega zgodovina vojnih mornaric ne pozna.

S tem je podana precej vidna slika odnosov med Anglijo in Francijo, ki se utegnejo razviti še v neslutene smeri. Zapadni zavezni-

ki so po teh dogodkih nehali obstojati kot svetovna sila. Nekatere vesti trdijo, da se sedaj snuje blok latinskih držav. Politične spremembe v Franciji bi skoraj potrdile pravilnost te domneve.

Doma in drugod

SESTANKI OPOZICIJE

Pretekli teden so se nadaljevali sestanki predstavnikov opozicijskih strank. Sestankom so prisostvovali Milan Grol in Božidar Vlajić za demokrate, Miša Trifunović in dr. Ninčić za radikale, Jovan Banjanin in dr. Albert Kramer za Jugoslov. nac. stranko in dr. Topalović za socialiste. Razgovori so se vršili o raznih perečih vprašanjih naše notranje in zunanje politike. Koncem preteklega tedna je odšel predsednik JNS Peter Živković na enomesečni odmor v Soko banjo, Jovo Banjanin pa na Bled.

GOSPODARSKE IN POLITIČNE SPREMENBE

V zadnji številki »Kmetijskega lista« smo objavili pomembne izjave, ki sta jih dala predsednik in podpredsednik jugoslovanske vlade v Vukovi gorici pri Karlovcu na obletnico prvega sestanka med Dragišo Cvetkovićem in dr. Mačkom, na katerem je bil dosežen načelni sporazum o banovini Hrvatski. Oba političarja sta podčrtala potrebo po gotovih ukrepih, ki naj prilagodijo naše gospodarsko življenje novim razmeram in potrebam. V tej zvezi so se razširile med narodom vesti o uvedbi totalitarnega režima v Jugoslaviji in o stanovski (korporativni) ureditvi naše države po vzorcu fašistične Italije. »Slovenec« je objavil v tej zvezi več člankov, v katerih je popisoval italijanski korporativni sistem.

Med narodom so se razširile vznemirjajoče vesti da bodo v kratkem izdane uredbe o oddaji premoženja do 20 odst., o žigosanju bankovcev, o uvedbi dohodninskega davka, o davku na nepremičnine in o ustanovitvi nekakih vaških fondih.

Finančni minister dr. Juraj Šutej je vse te vesti označil kot zlonamerne in škodljive, ki jih razširjajo naši nasprotniki.

V tej zvezi je napisal tudi »Hrvatski dnevnik« poseben članek v katere pravi med drugim: »Ljudstvo nima nikake koristi od najboljših zakonov, ako se ti zakoni ne izvajajo ali ako

se slabo izvajajo. Najboljši zakon rodi v slabih rokah slabe rezultate. Zato je potrebna tudi stroga kontrola nad vsemi, ki jim bodo poverjene odgovorne naloge. Ljudstvo ne more in ne sme imeti samo vloge pasivnega opazovalca. Ono mora dajati iniciativo v skladu s svojimi potrebami in preko svojih organov paziti, kako se izvaja gospodarska politika. Morebitni krivci se morajo strogo kaznovati, tako strogo, da si bodo vsi drugi premislili zagrešiti kakšno zlorabo.«

POLICIJSKE PREISKAVE V BEOGRADU

Organi uprave mesta Beograda so izvedli preiskavo v prostorih društva ABC, ki ga je ustanovil in vodil iz naše države izgnani tuji državljani Julius Hanau. Razen tega je bila izvedena hišna preiskava tudi na stanovanju bivšega ministra Dobrivoja Stošovića. Gradivo, ki so ga organi uprave mesta Beograda našli na njegovem stanovanju sedaj proučujejo.

JUGOSLOVANSKI NOVINARI V MOSKVI

V Moskvo sta odpotovala kot poročevalca našega uradnega dopisnega urada »Centralnega presbiroja« Kosta Krajšumović in Božidar Zajčić.

SOVJETSKI POSLANIK V BEOGRADU

Na ruskem parniku je prispel v soboto iz Odeze ruski poslanik Viktor Plotnikov. Iz Varne je takoj nadaljeval pot v Sofijo, kjer je po nekaj dnevem bivanju nadaljeval pot za Beograd. Z ruskim poslanikom Plotnikovim je dopotoval v Beograd 12 članov poslaništva.

DR. GAVRILOVIĆ IN RUSIJA

Naš novoimenovani poslanik v Moskvi dr. Milan Gavrilović je imel ob priliki pogreba pok. Joce Jovanovića bivšega šefa zemlji-radniške stranke, govor v katerem je orisal svoj pogled na odnose z Rusijo. Dr. Gavrilović je rekel med drugim:

»Naš narod l. 1914. ni vprašal, kakšen je režim v Rusiji, ni vprašal, ali so tam na vladi demokrati ali kdo drugi, temveč je vpraševal

samo, ali bo velika Rusija hotela pomagati mali oddaljeni svoji sestri Srbiji. In ko je padla odločna beseda carja Nikolaja, je vsako srce v Srbiji zadrhtelo v veri, da bo zmagala pravična stvar, zadrhtelo je tudi hvaležnosti napram ruskemu narodu. Naši veliki tedanji možje, kralj Peter, Nikola Pašić, Ljuba Davidović, tudi niso vprašali, kdo vlada v Rusiji. In danes vrašujem jaz: Kje je ta državnik Jugoslavije, ki bi smel odbiti pomoč Rusije, ako bi bila potrebna, samo radi tega, ker tam vlada režim, ki se njemu ne dopade! V zdravem instinktu našega naroda sta globoko ukoreninjena spoštovanje napram Rusiji in vera v ruski narod.

MADŽARSKI PRAVOSODNI MINISTER V JUGOSLAVIJI

Pretekli teedn se je mudil nekaj dni v Beogradu madžarski pravosodni minister dr. Radočaj in je vrnil obisk našemu pravosodnemu ministru dr. Lazar Markoviću. Po odhodu iz Beograda je dal madžarski minister za jugoslovansko časopisje krajšo izjavo o namenu svojega obiska v Jugoslaviji in rekel med drugim:

»Istočasno sem prepričan, da obisk Nj. Eks. dr. Lazarja Markovića pri nas kakor tudi moj obisk tukaj ne služita samo okrepitevi odnošajev med pravniki obeh držav, temveč da sta obenem utrdila prijateljstvo, ki veže tako po tradiciji, kakor tudi z ozirom na njun velik pomen, dva posebno hrabra naroda, občudovanja vreden in hraber jugoslovanski in madžarski narod. Brez ozira na to ali so mi tu zaželeli pristržno dobrodošlico kot politiku ali kot pravniku — sprejeli so me izredno toplo —, sem mogel v teh par dneh povsod in ob vsaki priliki občutiti, da so tu v svojem gostu predvsem gledali Madžara. Že to dejstvo samo zadostuje za dokaz, da je v tem primeru dober prijatelj obiskal dobrega prijatelja.«

NOVI ČLANI AKADEMIE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

V nedeljo se je vršila slovesna skupščina Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, na kateri so bili proglašeni za prave člane gg. dr. France Stele, dr. Milan Škerlj, dr. Maks Samec, dr. Milan Vidmar in Anton Lajovic.

Za dopisne člane so bili izvoljeni: slavist prof. dr. M. Murko (Praga), biolog Ivan Regen (Dunaj) in geolog, meteorolog in naravoslovni pisatelj Ferdinand Seidl (Novo mesto). Nadalje zgodovinar prof. dr. Ljudmil Hauptmann (Zagreb), botanik Alfonz Pavlin, slovničar Anton Breznik, literarni zgodovinar Ivan Grafenauer, geograf Anton Melik, filozof France Veber, teološki pisatelj Fr. Ks. Lukman.

ČITAJTE IN NAROČAJTE »KMETSki LIST«!

KONFERENCA NA BLEDU

Konec preteklega tedna sta prispela na Bled predsednik vlade Dragiša Cvetković in podpredsednik vlade dr. VI. Maček. Imela sta med seboj več razgovorov in bila tudi sprejeta v avdienco pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu na Brdu. Dr. Maček je ostal pri knezu na kosilu. Po konferenci in sprejemu na Brdu sta se oba politika vrnila v Beograd. Ob priliki svojega kratkega bivanja na Bledu je dr. VI. Maček obiskal s svojo družino tudi Bohinj.

NESPORAZUMI V »SELJAČKEM KOLU«

Bivši predsednik SDS Adam Pribičević je ustanovil vaško kulturno organizacijo »Seljačko kolo«, da po vzorcu »Seljačke sloge« širi kulturo med narodom po srbskih vaseh na Hrvatskem. »Seljačko kolo« je bilo odvisno od SDS in z njo najožje povezano. Kakor na političnem polju, tako je prišlo do težkih sporov tudi v kulturni organizaciji »Seljačkoga kola«. Razdiralci so se vtihotapili v njene vrste in jo hočejo oddvojiti od stranke, ki jo je ustanovila. Ti nezadovoljniji so izdali naslednji proglas:

Nemški general Kettel izroča, potem ko je kancelar Hitler zapustil vagon, generalu Huntzingerju seznam pogojev za premirje

Celokupna organizacija je v mrtvilu. Žadnji trenutek je, da se reši, kar se še da rešiti. Razni znaki kažejo, da želi glavni tajnik SDS in SK g. Sava Kosanovič povsem izenačiti delokrog obeh organizacij ter podrediti gospodarske in prosvetne cilje SK strankarskim interesom SDS. Tega g. Kosanovič tudi ne prikriva. Na pismeno zahtevo številnih predsednikov krajevnih organizacij SK je bila končno 16. junija sklicana seja osrednjega vodstva. Predsednik Adam Pribičević se seje ni udeležil, poslal pa je pismo, v katerem priporoča vodstvu, da naj čim tesneje poveže SK s SDS. Na seji sta bila predložena dva predloga. Prvi se je v duhu pisma g. Pribičevića glasil, naj postane Seljačko kolo prosvetna in gospodarska organizacija SDS, drugi pa, naj ohrani čim večjo samostojnost tudi v bodoče. Na glasovanje je bil postavljen samo prvi predlog. Zanj je glasovalo 6 članov vodstva, 6 proti, 2 člana pa sta se vzdržala glasovanja.»

KAJ PRAVI FINANČNI MINISTER

Finančni minister dr. Juraj Šutej je dal časnikarjem naslednjo izjavo o ukrepih, ki jih pripravljata vlada na gospodarskem in finančnem polju:

»Z ozirom na alarmantne vesti, češ da se pripravljajo neki drastični ukrepi fiskalne in denarne narave, smatram za potrebno, javnosti povedati tole:

Omenjene vesti nimajo nobene stvarne podlage. Izhajajo od gotovih elementov, ki za vsako ceno hočejo povzročiti splošno zmedo in tako uničiti uspeh vladnih prizadevanj za ureditev in izboljšanje gospodarskih razmer. Javnosti so v neki mēri znana prizadevanja kr. vlade za ohranitev normalnega gospodarskega življenja in izboljšanja pogojev gospodarske delavnosti. Vsi ukrepi, ki jih vlada izdaja, grede izključno za tem, da se okrepe gospodarske postojanke. Zaradi tega je vladi čisto tuja že sama misel na kakšne ukrepe, ki bi mogli omajati vero v vrednost našega denarja. Nasprotno, kr. vlada prerešeta vse možnosti, ki bi mogle dovesti do ureditve razmer in končne stabilizacije našega denarnega in kreditnega trga. Posebno skrb posveča vlada vprašanju čim večje varnosti in čim koristnejše uporabe ljudskih prihrankov. Vlagatelji nimajo nobenega razloga, da bi se bali za usodo svojih vlog, ker mora biti vsakomur jasno, da je vprav varčevanje temeljna podlaga narodnih in kreditnih ustanov, da morejo opravljati svojo naravno funkcijo v organizmu splošnega gospodarstva.»

JUGOSLOV. POSLANIK NA POTI V MOSKVO

Jugoslovenski poslanik v Moskvi g. dr. Milan Gavrilovič je z vsem osebjem poslanstva odpotoval pretekli teden na svoje službeno mesto v Moskvo. Ker še ta čas ni bila vzpostavljena železniška zveza med Rumunijo in Rusijo, je naš poslanik potoval do Carigrada, kjer se je vkrcal na jugoslovenski parnik »Lovčena« in se z njim pripeljal do Odeze in od tam nadaljeval pot po železnici do Moskve.

V Carigradu je sprejel našega poslanika in ga pozdravil jugoslovenski poslanik v Ankari dr. Ilija Šumenkovič, sovjetski generalni konzul Georgijevski, jugoslovenski generalni konzul Gjorgjevič in drugi.

Konec preteklega tedna sta izmenjala v Ankari jugoslovenski in ruski poslanik diplomatska pisma o vzpostavitvi medsebojnih diplomatskih odnošajev in pravnem priznanju dr. žav. Dr. Ilija Šumenkovič je vodil glavne in odločilne razgovore za ureditev odnošajev med Rusijo n Jugoslavijo.

POSVETOVANJE KDK

V Zagrebu je bilo pretekli teden posvetovanje Kmetško demokratske koalicije Dr. Vl. Maška sta obiskala predsednik in glav. tajnik Samostojne demokratske stranke Večeslav Vil-

der in Sava Kosanovič. Glasilo SDS »Nova Riječ« je prenehalo izhajati. List je izdajal predsednik izvršnega odbora SDS Večeslav Vilder. Branil je z veliko odločnostjo načela svobode in demokracije. V poslednji številki pa zatrjuje »Nova Riječ«, da se v sedanjih razmerah za ta načela ne more boriti in da je zaradi tega primorana za nedoločeno dobo prenehati izhajati. Ukrep vodstva SDS, da je v sedanjem času sklenilo ustaviti svoje glasilo, je zelo značilen. Še nedavno smo čitali izjave predsednika JRZ Dragiše Cvetkoviča in šefa SDS ministra dr. Budisavljeviča o nedavnih občinskih volitvah na Hrvatskem. Volitve so povzročile oster spor med tema strankama, ki je grozil z razkolom. Šlo je za vprašanje, kdo je dobil večino srbskih glasov na Hrvatskem in kdo je pravi predstavnik Srbov. Dragiša Cvetsov JRZ. Dr. Budisavljevič je tako trditev zakovič je trdil, da je dobila večino srbskih glanikal in dokazoval, da je dobila večino SDS. Tudi dr. Maček je izjavil, da je predstavnica hrvatskih Srbov SDS. Podpredsednik HSS inž. Košutič je izjavil na seji glavnega odbora SDS, ki je bila kmalu po občinskih volitvah v Zagrebu, da sta HSS kot predstavnica Hrvatov in SDS kot predstavnica hrvatskih Srbov nerazdružno povezani med seboj v borbi za načela svobode in demokracije in za pravice hrvatskega naroda.

Sedaj izgleda, da je SDS v borbi z JRZ podlegla in da ji niti opora HSS ni več zado-stovala.

ODKRITJE SPOMENIKA

V Somboru se vrše velike priprave za slovesno odkritje spomenika pokojnemu kralju Zedinitelju. Odkritje spomenika se bo vršilo 21. julija. Kip je napravil zagrebški kipar Avguštinčič.

KRITIKA KATOLIŠKIH PODJETNIKOV

Glasilo Zveze združenih delavcev je objavilo v zadnji številki tole beležko

»Gradbeni delavec odhaja na orožne vaje. Doma pušča staro, dela nezmožno mater brez sredstev. Za največjo silo bi ji rad izročil znesek, ki mu ga po zakonu mora dati gradbeni podjetnik. Ta na zunaj vedno nosi kot ščit vidno katoliško firmo, a dolžnega zneska noče dati. Dal ga bo, pravi, ko se vojak vrne na delo. Kdaj bo to? Jutri, čez mesec, čez dva, morda nikoli! Ne tako, katoliški podjetnik! Katoliško ime zahteva katoliško prakso ali pa metlo...«

Glasilo krščanskih socialistov pa prinaša naslednje poročilo o postopanju nasproti delavcem v tovarni Štora:

»Vodilni krogi podjetja, ki sicer zelo radi poudarjajo katolištvo, nimajo smisla za velike verske praznike, da bi jih napravili delavstvu bolj vesele in lepe.«

Napad ali mir?

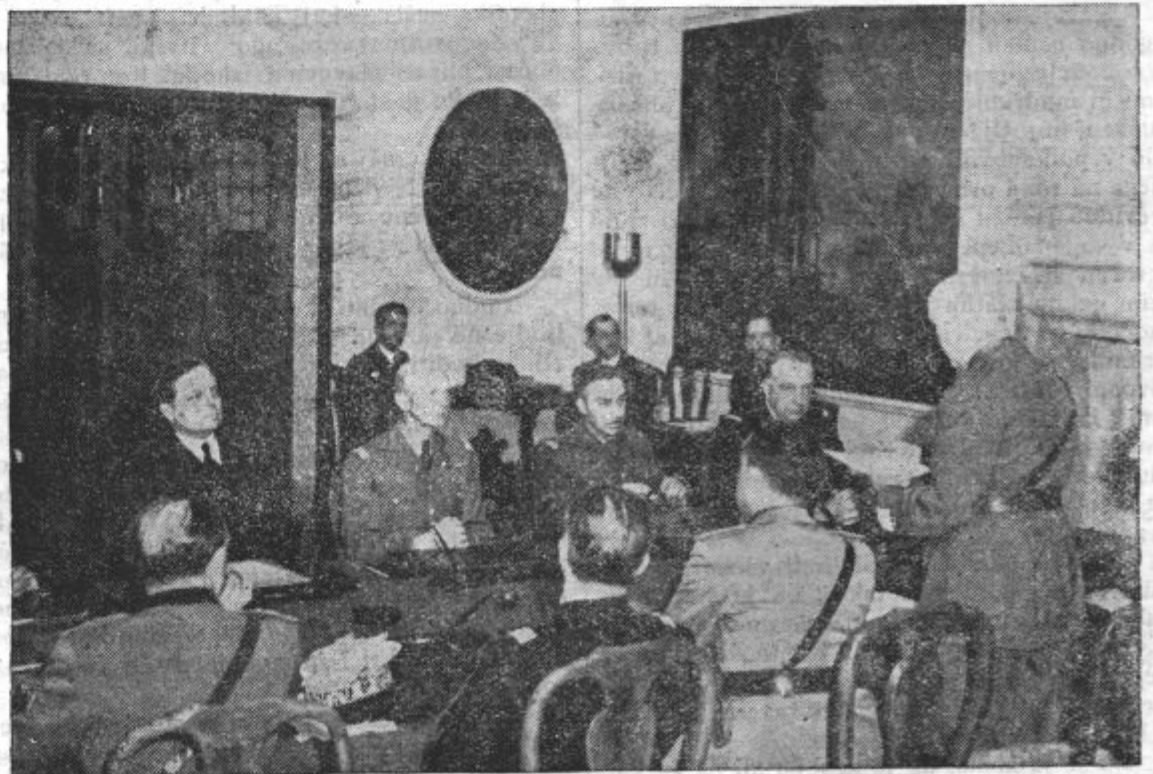
Medtem ko svet pričakuje, kdaj bosta vojski totalitarnih velesil napadli Anglijo, se vedno bolj trdovratno iz ameriških virov širijo vesti o nujnosti premirja med Anglijo in Nemčijo. V poučnih berlinskih krogih pravijo, da je prišla iniciativa z angleške strani, in sicer od zasebnikov, ki so bili v preteklosti v ozkih zvezah z nekimi nemškimi osebnostmi. Sodijo, da je to poskus za predhodno presojo razpoloženja v Nemčiji.

Ni dvoma, pravi dopisnik, da je nemški napad na Anglijo odgođen za nekaj časa. Dokaz vidi dopisnik v tem, da vsakdanji napadi nemških letal na Anglijo nimajo tistega velikega udarnega obsega kakor v nedavni preteklosti, in ki so bili napovedovalci nemške ofenzive na Poljskem in na zapadu.

Dasi v nemških krogih to odgoditev pojasnjujejo z neko neobhodno potrebno spremembo ne-

katerih tehničnih priprav pri formiranju edinic, določenih za izkrcanje v Angliji, trdijo v diplo-

■ Nekateri vesti pravijo, da dobimo sedaj, ko je bil sklenjen trgovinski sporazum, nekaj prevodov iz povojne ruske književnosti, ki naj nam pokažejo, kam so Rusi tudi v literaturi prišli. Rusija ima sedaj veliko število najsijajnejših literarnih del, izmed katerih so mnoge prevedene na skoraj 36 jezikov. Kot se sliši, je naša delegacija sklenila tudi sporazum za uvoz nekaterih najodličnejših in v vsem svetu predvajanih ruskih filmov. Prav je tako! Hočemo, da vidimo in se z lastno osebo prepričamo o dvigu ruskega povojnega človeka; hočemo videti njegova kulturna in gospodarska prizadevanja, kajti vsak človek ima pravico, da vidi sad kulture tudi pri drugih narodih.

Maršal Badoglio, vrhovni poveljnik italijanske vojske, čita francoskim opolnomočencem pogoje italijanske vlade za premirje

matskih krogih, da imajo pri vsem tem važno vlogo tudi drugi razlogi. Prihod italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlin, naj bi bil dokaz, da gre za politična, ne pa za vojaška vprašanja.

Bližnja bodočnost bo pokazala, kaj in koliko je na teh vesteh resnice. Na vsak način pa je treba računati, tudi z možnostjo. Nastane samo vprašanje, kakšen bo izid.

Po evropskih vesteh in zlasti po angleških izjavah je sedaj mir nemogoč, dokler ni odločilne borbe. Ali je to mišljeno resno, da je samo maskiranje umika, to nam bodo pokazali bližnji dnevi. Vsekakor pa je poleg ruske nastala še nova ugankvasentvvo i en rdgo en rdgovc ya nova uganka v svetovni politiki, namreč Anglija. Kdo jo bo rešil, to je danes morda največje vprašanje.

Holandska in njen pomen

Holandija meri 34.000 km² in ima 8.000.000 prebivalcev. Danes je od nemške vojske zasedena in Nemci imajo v njenih lukah svoja pomorska oporišča za vodenje vojne proti Angliji. Po suhem so ustanovljena nemška letališča.

To je vse, kar imajo Nemci od Holandske. Glavni državni zaklad je že zdavnaj v Londonu.

Glavno mesto je Amsterdam. Ta je bil dolgo časa svetoni finančni center (borzel), kar pa je z nemškim vpadom in zasedbo avtomatično prenehal biti.

Holandci imajo takoj za Zedinjenimi državami, Anglijo in Francijo največjo zlato rezervo na svetu. (Rusije tukaj ne štejemo). Kot že rečeno, je ta zaklad že na varnem, podvze-

ti pa so tudi vsi ukrepi glede vrednostnih papirjev, da jih Nemci, če so jih kaj zasegli, ne bodo mogli nikjer vnovčiti.

Z vpadom je Nemčija izgubila nevtralnega posrednika, ki je skrbel Nemcem za razne potrebne nabave. Znano je, da so med svetovno vojno Holandci mnogo nakupovali za Nemčijo in bi to poskusili najbrž tudi v današnjem svetovnem požaru, če bi jim nemška vojska poprej ne zasedla domovine.

Holandija je lastnica enega največjih svetovnih trgovskih brodovij. Na svetu je na šestem mestu, skupna tonaža vseh njenih trgovskih ladij pa znaša nad 3.000.000 registrskih ton. Samo njeni prekooceanski parniki so šteli nad 1.700.000 ton ter so pripadali svetovnoznaneu brodarskemu društvu »Holland-

Znana gostilna „Branibor“ v Celju

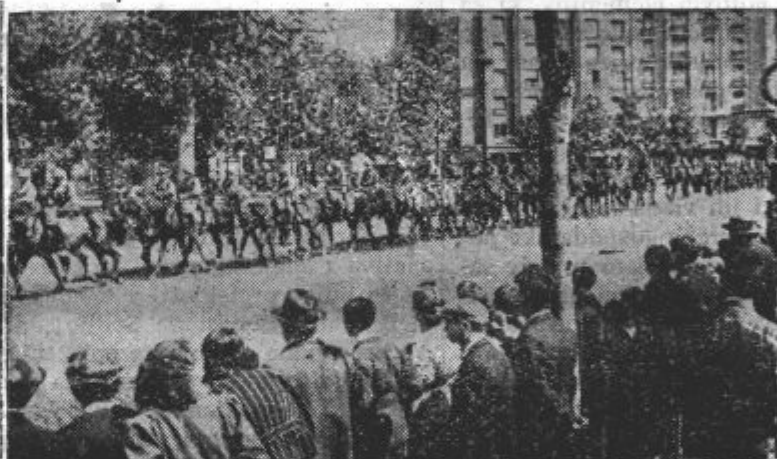
na Kralja Petra cesti se odda v najem. Vsa pojasnila daje: Kmetijska družba r. z. z. o. z. v Ljubljani, Novi trg 3

Amerika«. Holandska trgovska flota je ravno tolikšna kot francoska.

Na vsem svetu je za 12 milijonov ton takih ladij, ki prevažajo samo petrolej in Holandska petrolejska mornarica ima za 600.000 ton takih ladij, kar znači, da stoji v tem pogledu takoj za USA, Anglijo in Norveško.

Če vse to pazljivo premostrimo, lahko takoj rečemo, da igra mala Holandija v pomorski trgovini in v pomorskem prometu kaj veliko vlogo. Računati moramo tudi s tem, da Holandci s prevažanjem po različnih morjih zaslužijo ogromne vsote. Zato so holandske banke ene najbogatejših svetovnih bank.

Takoj, ko je pričela nemška vojska Holandsko zasedati, je skoro vse holandsko brodovje pobegnilo v angleška pristanišča, kjer se še nahaja ter zvesto služi in pomaga angleški vojni in trgovski mornarici. Ravno pred nekaj dnevi smo brali, da je holandski princ-presto-

Nemške čete detilirajo po pariških ulicah

Zabkar Janez:

Oj, naše deklet!

Vlak je ropotaje privozil na postajo in se lagodno ustavil na enem izmed neštetihi tirov. Truma železničarjev najrazličnejših sarž, z rdečimi in modrimi čepicami na glavah, je obsula službeni in prtijažni voz. Več poštarjev je vstopilo v podolgovati poštni vagon in vsak je iz njega na rami prinesel po eno poštno vrečo, jo previdno položil na poseben voz in odšel znova v vagon. Pepca je videla, kako je neki zakrožen železničar s po enim širokim in po enim ozkim zlatim našitkom na rokavih ter z naočniki na debelem, rdečkastem nosu, pod katerimi so se košatili še na predvojni način negovoani brki, z rokami, polnimi raznobarnih listov in v trdo vezanih temnih zvezkov, hitel proti vratom, nad katerimi in okoli katerih je bilo polno najrazličnejših popisanih tablic, ki jih ona, preprosto, deklet, vseh še prebrati ne bi znala.

Od te čudovite zmesi ljudi vseh tipov in uniform je bila Pepca takoj, ko je stopila iz vlaka na peron, nemalo preplašena.

Kako neki naj najde iz te množice ven in kje naj v tem Zagrebu, če je v njem povsod takšna zmešnjava in takšen živ-žav, poišče ulico in hišo, kjer služi Tilka?

Že se je zbala, da je zgubila ali pa že kar doma pozabila pisma, kjer ji je na hrbtni strani pisemskih omotov Tilka vedno znova napi-

sala svoj naslov. Hitro je odprla že oguljeno in iz ponarejenega usnja narejeno ročno torbico in v njej k sreči poleg ženskega robčka, okroglega ogledalca in že precej izzobljenega glavnika našla nekaj Tilkinih pisem.

Zadovoljna s to ugotovitvijo, se je jela počasi bližati glavnemu izhodu. Kar oddahnila si je, ko je stopila na trg pred postajnim sloopjem.

Toda komaj si je oddahnila, je že široko odprla oči. Nedaleč od nje je namreč privozil voz električne cestne železnice, o kateri je Pepca doma že mnogo slišala, a je ni videla še nikdar.

Čudno, čudno, kaj vse imajo tile mestni ljudje na razpolago. Seveda, komu se pa tukaj zljubi hoditi! Če se jim, tem mestnežem, za hoče hoje, gredo kako nedeljo iz mesta, na tako zvani izlet...

In tisti deček tamle, ki ima na glavi belo, s črnim trakom obrobljeno kapo, okoli vratu obešeno torbo, polno časopisov, ki jim že oddaleč vidiš debele naslove, podčrtane z močno rdečimi, širokimi črtami! Pa kako nenehno, s padajočim in zvišujočim se glasom, smešno zavijajoč nekatere zloge, neprestano koracajoč po pločniku, kriči in ponuja svojo časopisno robo!

S tesnobo človeka, ki se nagonsko boji mesta, je Pepca vse to nekaj časa opazovala in se naposled domislila, da je treba poiskati Tilko. Toda kako, v tem uličnem in avtomobilskem vrvežu?

»Tjale k stražniku bom stopila!« si je dejala. Res.

Stražnik jo je najprej od nog do glave premeril, potem prebral na ozadju ene izmed kurt, ki mu jih je Pepca ponudila, Tilkin naslov in ji kratko in točno nakazal pot.

Dolgo uro je Pepca skozi živahnost zagrebškega uličnega življenja in vrvenja tramvajev, avtomobilov in kolesarjev iskala ulico in hišo, kjer je Tilka služila.

Naposled je pred zaželjeno hišo obstala in si globoko oddahnila, kajti kolovratenje iz ulice v ulico in z enega trga preko drugega jo je pošteno zmučilo.

Pred njo se je dvigala palača z mnogoterimi razsežnimi in svetlimi okni, za katerimi so bile razvešene drage zavese. Cestni hrup jo je ponovno zbeagal in njena vseh mogočih sumničenj polna raztožena misel je prav na tenko podvomila in se ustrašila, če ji morda nameni njenega bega ne bi uspeli.

Kaj če Tilka ni več tu v službi?

Taka dvomeča in strašljiva misel, ki človeka objame vedno šele takrat, ko stoji že tik pred ciljem, je kaj čudna, a vseeno preprosta stvar in n.kdo ji ne more uteči. Odločnih ljudi ponajvečkrat sploh ne vznemiri, res pa je, da mnogi veljaje za strahopetce ravno zato, ker jih takšni trenutki popolnoma prevzamejo in jih podredijo njihoveu lastnemu dvomu. Ta dvom, ki je samo odsev majhnega živčnega razburjenja, izhajajočega iz nagona po človekovi samoobrani, je gospodar večini ljudskih neuspehov.

lonaslednik Lippe-Biesterfeld inspirciral vse to ladjevje.

Holandska industrija ni kdove kaj močna, je pa, kar je je, odlično organizirana. Holandci imajo n. pr. nekatere izmed najboljših svetovnih ladjedelnic in Nemci so v njih našli 92 še nedograjenih ladij, s skupno tonažo 273.123 ton. Vendar pa je Holandcem uspelo, da so odpeljali na Angleško nekaj še nedograjenih ladij, ki so bile za plovbo že kolikor toliko usposobljene.

Pripomniti moramo še, da so Nemci na Holandskem zasegli tovarno avionov »Fokker« in del industrijskih podjetij Fordovih avtomobilov.

Holandijo je že davno zapustilo več industrijskih panog. Tudi svetovno znamenita tovarna za obdelavo dragih kamnov v Amsterdamu je že odšla iz Holandske. Ostala je še tovrstna tovarna v Anversu, mestu znanem iz svetovne vojne l. 1914.

Druge važne holandske industrije, ki so padle v nemške roke, so znane radioaparatske tvornice Philipsa, razne manjše tekstilne tovarne, kožarne, celuloznice, tvornice fosfatov,

t. j. umetnih gnojil (kot je pri nas tovarna v Rušah). Tudi precej veliko podjetje za železarsko stroko Delftu in visoke peči v Imidenu ter kovinsko industrijo v Utrechtu izkoriščajo sedaj Nemci. Zaradi tega večkrat beremo, da so Angleži izvršili tukaj in tukaj nad Holandsko toliko in toliko močne bombne napade.

Glavna oznaka Holandije je njeno poljedelstvo. To pa zato, ker je rudno bogastvo evropske Holandije silno pičlo. Kar je rudnikov, so v Campinu. Vendar je holandske potrebe njihova produkcija krila, dá, celo izvozili so pred leti Holandci nekaj premoga in koksa. Premoga se nakoplje v kampinskih rudnikih letno za 15.000.000 ton.

Zato ostane Holandija v pretežni meri poljedelska in živinorejska država. Na leto so gojili po 2.000.000 glav živine in drobnice ter so zato uspeli, da so letno izvozili za 200.000 ton mleka, 120.000 ton sirovega masla in sira, 80 tisoč ton mesnih izdelkov in 400.000 ton moke.

D A L J E

■ Francoska vlada je prepovedala nositi francoskim častnikom angleška odlikovanja.

Kaj se godi po svetu

RUMUNIJA

se je po zadnjih vesteh popolnoma naslonila na zvezo Rim-Berlin. V tem smislu je tudi po zadnjih pretresih sestavljena nova vlada, ki jo tvorijo ljudje-zagovorniki totalitarizma.

PADALCI V RUMUNJI

Rumunske oblasti so uradno izjavile, da so vse padalce, ki so jih nad rumunskim ozemljem spustila sovjetska letala, že polovile. Med poročili je tudi povedano, da so bili padalci rumunske narodnosti in so imeli pri sebi polno raznega komunističnega agitatorskega materiala.

NEMČIJA

je te dni s filnimi slovesnostmi praznovala svoje zmage. Hitler se je vrnil v Berlin, kjer je bil kot vodja države in naroda ter kot vrhovni poveljnik zmagovite vojske včliučastno sprejet.

Pri tej priliki je prišel v Berlin tudi italijanski zunanji minister grof Ciano.

Nemški listi pravijo, da vidijo politični krogi v Rimu v tem obisku dogodek prvega reda. Nekateri znaki dovoljujejo sodbo, da je ta izmena misli državnikov osi Rim - Berlin v znaku novega položaja, ki je nastal predvsem po zadnjih dogodkih v Rumuniji in s končno likvidacijo Francije kot oboroženega nasprotnika obeh držav. V berlinskih političnih vodilnih krogih mi-

slijo, da bosta oba zunanja ministra podrobno izdelala sklepe, ki so bili napravljeni že na zadnjem Hitlerjevem in Mussolinijevem sestanku v Monakovem. Ti sklepi se nanašajo v prvi vrsti na Francijo ter na položaj, ki je nastal po sklenitvi premirja. Mislijo, da je treba pričakovati sklepov, ki bodo še močneje precizirali stališče obeh držav za nadaljevanje vojne proti Angliji.

V zvezi z razgovori o jugovzhodu Evrope menijo v nekaterih berlinskih krogih, da je v prihodnjih dneh pričakovati prihoda grofa Telekija in grofa Czakyja v Berlin, vendar te vesti službeno ne potrjujejo.

NEMŠKE IZGUBE

Nemško vrhovno armadno poveljstvo je objavilo podatke o izgubah na zapadni fronti v Belgiji, Nizozemski, Luksemburgu in Franciji do sklenjenega premirja: Padel je armadni general v. Speck, razen njega pa 27.074 oficirjev in podoficirjev ter vojakov, izginilo jih je 18.384 ranjenih pa je bilo 111.034, skupno 156.493.

FAŠISTIČNA FRANCIJA

Ta teden se sestane francoski parlament, ki bo sklepal o spremembi francoske ustave. Nova ustava bo dala Franciji fašistični režim. Po angleških trditvah bo v novi ustavi zavrženo staro francosko načelo o svobodi enakosti in bratstvu.

RUSIJA

je slej ko prej uganka v svetovni politiki. Čeprav so se pogosto v zadnjem času raznesli glasovi o poslabšanju rusko-nemških odnosov, izjavljajo uradno z obeh strani, da so te vesti brez podlage. Obe državi izvajata določbe pakta, ki sta ga lani sklenili za dobo pet let.

Za sedaj — tako trdijo ruska poročila — Rusija nima teritorialnih zahtev. Z vso naglico pa utrjuje nove meje in koncentrira ob njih velike množice čet, zlasti motoriziranih enot.

MADZARSKA

je predmet razburjenja, vendar se zdi, da bo uredila svoje revizijske težnje in zahteve, ki jih ima proti Romuniji, na miren način. Niti Rim niti Berlin ne želita na tem področju oboroženih zapletljajev, a tudi Moskva hoče v tem predelu Evrope mir.

AMERIKA

baje namerava zasesti vse tiste kolonije evropskih držav, ki po svoji legi spadajo v ameriško območje. Ako je ta vest resnična, utegne priti do razračunavanja med Amerika in Japonsko. Slednja namreč nestrpnost čaka, da bi postala zlepa ali zgrda dedič evropske kolonialne posesti.

Dr. Milan Gavričević v spremstvu Miloja Šmiljanića, pomočnika zun. ministra.

Hitro je premagala ta namišljeni strah in se pričela počasi po stopnicah povzpenjati.

Zzzzzz... je zabrnelo, ko je pritisnila na zvonec.

In je stala na vratih njena draga Tilka. Široko je odprla oči, ko je spoznala Pepco. Ko sta se obedve znašli, povpraševanja in klepanja kar ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Ko je Tilka naposled za vso žalostno Pepčino zgodbo zvedela, se je resno zamislila, neprestano gledajoč na Pepco. Šele čez dolgo časa se je domislila nečesa pametnega. Vesela je tlesnila z dlanmi in dejala:

»Nič ne maraj, Pepca! Le hrabro se name zanesi, na svojo Tilko!«

»Saj že nesem!« je Pepca plaho zaklicala iz kuhinje.

»Kaj se vendar toliko obiraš, zgaga neumna, ko veš, da mora gospod lekarnar danes na pot!« jo je ožrla gospodična Magda, ženska ostarelih štiridesetletnih čarov.

»Že vidim, da te bom morala spet pričeti tepsti, ti, ti...« je še golčala.

Vsa žalostna je odšla Pepca nazaj v kuhinjo. Le kaj ji je storila tej gospodični Magdi, da jo v tako neznosni meri sovraži in nad njo venomer vpije? Celo nož ji je že v navalu histerije nastavila na prsi in Pepca še dobro pomni, kako zadržljiv pogled je bil vanjo zapičen.

Ko se je po Tilkinih navodilih peljala iz Zagreba v Bosansko Dubico, kjer ji je bila pri lekarnarju Starverju priskrbljena služba služkinje, si kljub lahni notranji zameglenosti ni mislila, da se ji bo v meščanski službi tako hudo godilo. Prve dni so bili z njo še nekam prijazni, kmalu pa je opazila, da jo lekarnarjeva sestra, gospodična Magda tu pa tam nekam čudno pogleduje.

Pepca se je bala teh, vedno z modrikastimi kolobarji obdanih oči, ki so zoprno gledale izpod povešenih trepalnic. Vedela je tudi, da se je celo brat, gospod magister, precej boji in da njena mati, ki živi v sosednjem kraju pri svoji sestri, z njo nič kaj preveč rada ne razpravlja, ker pozna njeno bolešno in prenapeto naravo. Čudno se je zdelo Pepci, da je bila gospodična Magda, če jih je obiskala mati, z njo nekam

prijaznejša in je ni psovala s tistimi tako grdimi južnjaškimi kletvicami kot ponavadi, ko ji vsak dan to ali ono ni bilo prav prinešeno ali po njeni želji narejeno.

Vse hišno delo je slonelo na Pepci. Morala je kuhati, pospravljati sobe in prenašati sitnosti, ki jih je bila gospodična Magda vsa polna. Celotno klopote ji niso odšle.

In vse to za pičlih sto dinarjev na mesec in skromno, včasih celo nezadostno hrano.

Najhuje pa ji je bilo, da ni nikamor smela. Prve tedne jo je histerična Magda še pustila ob nedeljah na sprehod, potem pa ji je iz neke svoje notranje zadovoljnosti odvzela še to. Niti na pošto je ni puščala in če je Pepca pisala domov, je Magda prej pismo prebrala. Včasih se je dogodilo, da ji Pepčine tožbe mami niso bile po volji in Pepca je morala napisati novo pisanje in vse napisano po Magdinih željah. Tudi vso pošto, ki jo je Pepca prejela od doma in od Tilke, je morala gospodična popreje prebrati. Zgodilo se je tudi, da je došla pisma po več tednov zadrževala. (Dalje.)

Kmetska mladina

SKOFJA VAS

V zvezi s tovariškimi društvi kmetijskih fantov in deklet v Vojniku in Frankolovem smo priredili v nedeljo dne 23. junija zelo dobro uspeli izlet na Lindek. Pod razvalinami gradu smo se spomnili naših tlačanov in njihovega trpljenja, nato pa smo se sproščeno razveselili v divni naravi, ki nas je vsenaokrog obdajala. Poleg narodne pesmi, ki je mogočno odmevala od Konjiške gore pa tja na vrh zelenega Pohorja, se je pridno oglaševala tudi društvena godba in nas razveseljevala kakor se to da samo v sveži naravi.

Prenovljeni in veselo razpoloženi smo se zvečer vrnili na svoje domove, ker nas je drugi dan zopet čakalo delo.

FRANKOLOVO

Izlet Društva kmetijskih fantov in deklet v Frankolovem, ki se je vršil 9. junija, je zelo dobro uspel. Odšli smo čez Češnjico, Sojek in Bukovje do Žičkega samostana, kjer v skrivnostnem kotičku zemlje samevajo razvaline

nekdaj mogočnih menihov Žičkega samostana. Malokje je narava postavila na zemljo toliko lepota kakor jih je v tem delu Spitaliča, kjer se med divnim bukovjem skrivajo razvaline gradu.

Mimo gradu šumi potoček Žičnica, ki nenehno teče skozi stoletja po tej dolinici, moč in slava graščinskih pa je po skromnem potočku odplavala, le razvaline še pričajo o preteklosti in skrivnostne pripovedke šušljajo o žičkih menihih, vse drugo je vzel čas.

Ni dolga doba od Jožefa II., ko so menihi morali zapustiti samostan, toda kljub temu je zob časa neusmiljeno gospodaril in več kot polovico samostana pretvoril v ruševine.

Z zanimanjem smo si ogledali preostalo zidovje, grajske ječe in skrivnostne hodnike, v duši pa smo občutili nek čuden mrz, ki nas ni hotel popustiti, ko smo že nekaj časa počivali v senci gozda. Šele pesem iz naših grl je pregnala tisti čuden hlad. Krepko smo zapeli, glasovi pa so se odbijali na mrtvem zidovju, kakor bi hoteli poudariti, da so vse sile minljive, le naš kmetijski narod še vedno živi na zemlji slovenski.

VANEČA

V našem Društvu kmetijskih fantov in deklet obisk zvezinega tajnika tov. Ivana Nemca ni ostal brezuspešen. Vse naše delovanje je bilo po njegovem predavanju oživiljeno. Poleg sestankov, ki smo jih imeli, smo priredili tudi poučni izlet in skušamo z vsemi sredstvi naše delo povrednotiti. z višjo izobrazbo naših tovarišev in tovarišic. Sezonsko delo nas sicer nekoliko ovira pri tem, toda kljub temu skušamo svojo dolžnost nasproti sebi in društvu častno izvršiti.

DOLNJA LENDA VA

Sporočamo vam, da je po vsem našem okraju vzplamtela živa želja, da bi se organiziralo Društvo kmetijskih fantov in deklet. Mladina se je zbrala v Črensovcih, Veliki Polani, Trnju, Dolnji, Srednji in Zgornji Lendavi in Zgornji Bistrici in še v številnih drugih vaseh, da bi se organizirala v svojih organizacijah, da bi se res izobrazevala, pa so nam rekli, da tega ne smemo. Kljub temu pa vam moramo povedati, da naše volje do napredka nihče ne more trajno zavreti, ker hočemo naprej, kakor živ ogenj smo in kmetijsko mladinsko gibanje nam je sveto. Nobena sila ne more novega kmetijskega gibanja uničiti, ker ga nosi mladina v svojem srcu, v svoji volji. Narod je večer in narodova rast je odvisna od njegove mladine. Čim bolj jo kdo ovira pri njenem razvoju in rasti, s tem večjo silo bo planila nekoč na dan. Ti dnevi so presneto blizu.

UNICENA DOMAČIJA

Vsakodnevne nevihte so povzročile po naših krajih že ogromno škodo. Pretekli teden je postal žrtev nevihte domačija kmeta Lojzeta Boriška v Selu nad Polšnikom. Sredi silnega neurja je udarila strela v slamnato streho gospodarskega poslopja. V hipu je izbruhnil požar in objel hlev in druge stavbe. Strela je ubila konja in kravo, a devet glav goveje živine je zgorelo v hlevu, ker je niso mogli rešiti. Pogorelo je tudi vse žito, krma in gospodarsko orodje. Gasilci so obvarovali le hišo pred strašnim požarom. Borišek trpi nad 130.000 din škodo. Zaravovan je pa le za nekaj tisočakov.

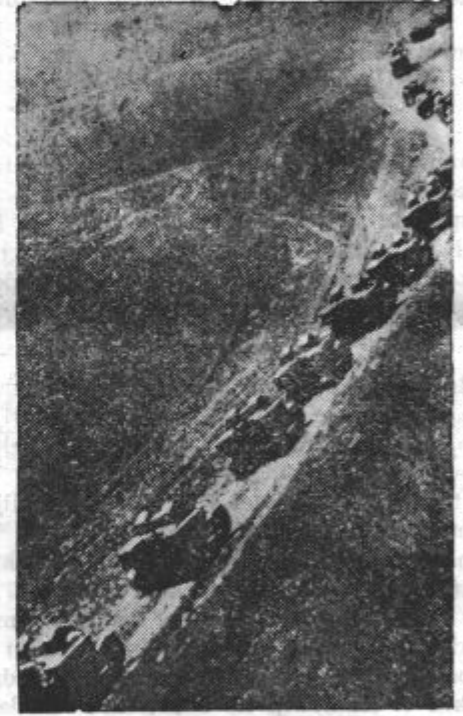
■ V pomorski bitki pri Oranu, kjer je napadla angleška mornarica francoske vojne ladje, je padlo 1000 francoskih mornarjev.

■ Francoski admiral Muselier, ki je prebežal v Anglijo in tam stopil v vlado generala de Gaulla, pride pred vojno sodišče, ako se vrne v Francijo. Tudi general de Gaulle je bil degradiran. General de Gaulle je osnoval v Londonu francoski odbor ali vlado, ki je vzel pod svojo oblast vse svobodne Francoze.

■ Anglija prodaja otoke. Nekatera ameriška poročila pravijo, da se med Veliko Britanijo in Zedinjenimi državami vrše pogajanja za prodajo nekaterih angl. otokov v Karibskem morju.

Moto-mehaniziran oddelek rdeče vojske na manevrih

Kolona sovjetskih tankov

Zakladi ruskega gospodarstva

Ruski fevdalizem

V carski Rusiji je tja do šestdesetih let preteklega stoletja prevladovala fevdalna ureditve države. Kmeta niso šteli kot človeka, ampak kot dušo in graščak oz. lastnik kakega posestva je svojo gospodarsko moč cenil po številu podložnih mu »duš«. To se pravi, da je bil tistočasni ruski kmet v državnem gospodarstvem sestavu le gola številka iz kmetijske delovne množice. Na ruskih carskih borzah niso barantali z vrednostnimi papirji, tisočih veleposesti in posestev, ampak je imela glavno kupno moč in prekupno moč listina, na kateri je bilo uradno potrjeno, da ima ta in ta, na tem in tem posestvu toliko in toliko delovnih »duš«... Tisti izmed uvidevnih ljudi, ki jih tudi v carski Rusiji ni manjkalo, so to nezdravo gospodarsko in socialno stanje obsojali. Glavni teh je bil ukrajinski pisatelj Nikolaj Vasiljevič Gogolj, ki je v svojem svetovno znamenitem sarkastičnem romanu »Mrtve duše« jasno pokazal na

socialni položaj ruskega mušika (kmeta). Tudi njegova drama »Revizor«, ki je po vsem tedanjem ruskem meščanstvu dvignila ogromno prahu, nam jasno kaže kako je bila ruska državna uprava v tridesetih letih devetnajstega stoletja do dna skvarjena in podkupljiva.

Po opisanem seveda sledi, da je bil vsak gospodarski in socialni razvoj otežkočen ali pa sploh nemogoč. Rusko narodno gospodarstvo je hodilo rakovo pot. Temelj gospodarskega življenja je bilo poljedelstvo, osnovano na kmetstvu. Toda kmetje, ki niso bili ljudje, ampak zgolj »duše«, so živeli silno primitivno in ne napredno. Polja in njive so obdelovali z motikami, orali so z lesenimi plugi, uporabljali lesene brane. Ruska polja so kazala bedno sliko strahovite zaostalosti.

Kmetje so bili večinoma nepismeni in neprosvetljeni. Lakota, bolezen in neznanje — to je bilo vse kmetovo bogastvo! Gospoda, vladajoča nad »mrtvimi dušami«, pa je živel brez-

skrbno življenje in ni ga bilo, ki bi jo poklical na odgovor, kam daje in zakaj razsipa denar. Potrebe vladajočega sloja so postajale vedno večje. To je šlo seveda na rovaš kmetijskega ljudstva, ki je moralo dajati vedno večje in večje dajatve. Končno je bilo ruskomu človeku vsega dovolj in sledili so vedno češči in razsežnejši upori, ki so v prejšnjem stoletju mogočno pretresali vso carsko Rusijo. Po zanesljivih računih je dognano, da je od l. 1826. do l. 1854. izbruhnilo v Rusiji okrog 500 (!) kmečkih uporov. Kasneje je bilo samo l. 1860 čez 170 pobun...

Ruski človek proti fevdalizmu

Sad neurejenosti gospodarskih in socialnih razmer v ruski državi je bil v odporu ljudskih mas proti absolutizmu, čigar nositelj je bila ruska carska ustava. Po tej ustavi ruski mušik sploh ni bil svoboden državljani, ampak je bil popolnoma odvisen od volje svojega gospoda. Ta pa je bil državni gubernator, cerkev ali vlastelin. Carska ustava je kmetikom ljudstvu, ki je živelo v takozvanem »miru«, po naše ob-

Iz naših krajev

× **Zrtev ljubosumnja.** V Mariboru je ustrelil mehaničar Oto Cvetko svojo izvoljenko Franciško Repinovo, nakar je pognal še sebi kroglo v glavo. Repinova je bila le lažje ranjena, Cvetko pa je obležal na mestu mrtev. Vzrok žaloigre je bilo fantovo ljubosumnje.

× **Po osmih dneh neprestanega spanja** je umrl starešina sreskega sodišča v Ključu dr. Bruno Nimkijević v 33. letu starosti. Zdravniki so se zelo trudili da bi ga obudili k življenju, pa se jim ni posrečilo.

× **»Ljubljano«** zopet dvigajo. Te dni so pričeli ponovno dvigati potopljeni rušilec »Ljubljano«, ki je bil že pred mesecem skoro rešen, pa se je nato zopet pogreznil, ker so popokale vrvi s katerimi so ga dvigali na površino.

× **Krave v trafiki.** Skozi Zagrebške ulice je gnal nekdo tri krave s sejma. V Mihanovičevi ulici so se mu krave splašile in zbežale v neko trafiko, kjer so težko poškodovale z rogmi nekega moža, ki je kupal cigarete. S težavo se je ljudem posrečilo spraviti krave iz trafike.

× **Odlikovanja.** Na Vidov dan so bili odlikovani številni koroški borci z novo ustanovljeno spominsko kolajno na Koroške borbe.

× **Milijonska dediščina.** Dubrovniški občini je bogataška rodbina Račičevih zapustila že pred leti 25 milijonov din. Izvršitev oporoke je bila izročena dr. Kolinu. Izvršitelj oporoke je napravil načrt, ki ga je izročil dubrovniški občini glede porabe zapuščine. Po tem predlogu je namenjenih 8 milijonov din za zgradbo trgovske akademije, 8 milijonov za pošlopje osnovne in meščanske šole, 2 milijona za vodovod in 5 mil. za dobrodelne namene.

× **Požar.** Strela je zanetila pretekli teden skladišča Bonačeve tovarne na Količevem pri Domžalah. Škoda znaša okrog 2 milijona dinarjev. Gasilci so preprečili, da se ni vžgala tovarna sama.

× **Pod Medijskim gradom** pri Zagorju se je smrtno ponesrečil zidar Franc Rems iz Šemnika. Ponesrečeni zidar se je peljal s kolesom proti domu. Pod Medijskim klančem je padel s kolesa in dobil tako težke notranje poškodbe, da jim je podlegel.

× **Osijski profesor Tomislav Pavetić** je v blaznosti ubil s sekuro svojo ženo, sina in hčerko, nakar se je pod streho obesil. Pri njem so našli listek, na katerem je napisal, da je izvršil strašen zločin, ker je znorel.

× **V Beogradu** se je v petek in soboto vršila plenarna seja profsorskega društva mesto kongresa, ki je bil odložen. Na seji je bila sprejeta resolucija, ki zahteva med drugim tudi oja-

čini, prepovedovala, da bi se smelo svojevoljno seliti iz kraja v kraj. Še za ženitev je bilo potrebno vlastelinovo privolenje. Zato je jasno, da je bil odpor ruskega kmetskega človeka proti tlačiteljem iz dneva v dan hujši.

V mestih je bilo isto. Cvet ruske inteligence je životaril po raznih slabih ljudskih kuhinjah in stanoval po vlažnih kletah in preperelih podstrešjih. Močno je te izobražence morila vrhu življenjskih nepravil še kar najstrožja carska cenzura. Takratna Rusija še daleč ni vedela kaj je svobodna beseda. Če si kje preveč zabavljaj čez nevzdržne razmere, si bil hitro osumljen, da vzdržuješ stike z kdove kakšnimi prekucniškimi in po novem, pravilnejšem redu stremečimi klubi in društvi. Posebno pažnjo so ruski tajni policisti in cenzorji posvečali študentovskim strokovnim, literarnim in drugim združenjem. Vsa dela ruske kulturne zgodovine nam prepričljivo pripovedujejo, kako so bili skoro vsi tistodobni ruski pisatelji in umetniki in sploh svobodo ljubeci ljudje radi svojih svobodnih idej preganjani in zapirani. O Gogolju smo že povedali, da je bil radi svojih »Mrtvih duš« in »Revizorja«

Pomlad je tu!

Kolesa, motorji,

vsi nadomestni deli
TRGOVCI POPUST!

SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z. Ljubljana
Tyrševa cesta 33

čano narodno solidarnost in neločljivo povezanost vseh delov države. Neobhodno je potrebno, da se s podvojeno silo vpliva na mladino, na njeno nacionalno zavest in ljubezen do narodne skupnosti.

× **Smrtne nesreče.** V premogovniku družbe »Bohemije« pri Celju se je smrtno ponesrečil rudar Friderik Zupanc. Zasula ga je plast premoga in mu zdrobila prsni koš. — V Prelogah pri Konjicah je padla s češnje Ana Marinškova. Dobila je težke notranje poškodbe in je tudi med prevozom v bolnico umrla.

TRIJE BREZMESNI DNEVI

Pretekli teden je izšla uredba o treh brezmesnih dnevih v tednu. Brezmesni dnevi se vrste drug za drugim in sicer sredo, četrtek in petek. Do sedaj sta bila predpisana samo dva brezmesna dneva torek in petek. Izkušnja pa je pokazala, da se ni potrošnja mesa nič zmanjšala. Ker pa hoče država obdržati izvoz živine na dosedanji višini, da bi mogla uvažati potrebne surovine, je zmanjšanje domačega konzuma nujno potrebno.

V odboru za obrambno gospodarstvo se proučuje tudi vprašanje uvedbe enotne krušne moke za vso državo.

× **Žale** so moderno zgrajena mrliška veža v Ljubljani. Načrt za Žale je napravil profesor ljubljanske univerze mojster Jože Plečnik. Žale so bile v nedeljo blagoslovljene in izročene v uporabo. Žale sestojijo iz glavnega poslopja in več manjših zgradb z mrtvaškimi odri.

× **Transmisija ubila delavca.** V ljubljanski cementni tovarni »Cementitnine« je zagrabil transmissijski jermen mladega, 16letnega delav-

ravno s strani prizadetega meščanstva kar najbolj preganjan. Če bi hoteli govoriti o enem največjih svetovnih pisateljev Dostojevskem, ki je vsled svojih idej in knjig presedel štiri leta v sibirskih kotlogah in moral nato še štiri leta služiti v daljni Osrednji Aziji kot čisto navaden vojak brez plače, bi vsekakor zašli preko prostora, ki nam ga naš list dopušča. O njem naj povemo samo še to, da je Sovjetska Rusija izdala njegova zbrana dela v nakladi 5.000.000 zvezkov. Nič boljše kot Fjodoru Dostojevskemu se ni godilo slavnemu ruskemu pisatelju in svetovno znamenitemu filozofu, grofu Levu Nikolajeviču Tolstemu, ki je bil vsled svojih idej celo izobčen iz ruske pravoslavne cerkve. Rimski cerkev je čitanje njegovih knjig pod kaznijo izobčenja prepovedala. Pri vsem tem je najbolj zanimivo, da je bil grof Tolstoj izrazit pobožen človek. Nekaj časa se je v študiranje verstev tako poglobil, da so ga celo najbližji prijatelji smatrali za versko blaznega. Poleg drugih filozofskih in socialnih idej je zastopal tudi ideje kmetstva. Sam je imel ogromna posestva, razvlečena okrog njegove graščine Jasne Po-

ca Franca Kavčnika in ga treščil ob tla, da mu je počila lobanja. Med prevozom v bolnico je nesrečni delavec umrl. Kavčnik se je preveč približal transmisiji, ki ga je zagrabila za obleko in ga potegnila s seboj. Drugi delavci so sicer stroj takoj ustavili, toda bilo je že prepozno.

Uradni tečaji

Finančni minister je predpisal za mesec julij naslednje uradne tečaje:

1 napoleonдор	din 350.—
1 zlata turška lira	din 298.30
1 angleški funt	din 204.—
1 ameriški dolar	din 55.—
1 kanadski dolar	din 54.—
1 nemška marka	din 14.80
1 belga	din 8.70
1 pengö	din 8.65
1 brazilski milreis	din 2.95
1 egiptski funt	din 203.—
1 palestinski funt	din 202.—
1 urugvajski pezos	din 18.60
1 argentinski pezos	din 12.65
1 čilski pezos	din 1.25
1 turška papir. lira	din 34.—
100 francoskih frankov	din 100.—
100 švicarskih frankov	din 1243.—
100 italijanskih lir	din 228.80
100 nizozemskih goldinarjev	din 2700.—
100 bolgarskih levov	din 45.—
100 rumunskih lejev	din 28.—
100 danskih kron	din 720.—
100 švedskih kron	din 1325.—
100 norveških kron	din 840.—
100 pezet	din 508.—
100 drahem	din 40.—
100 čeških kron	din 150.50
100 finskih mark	din 106.—
100 letonskih lat	din 690.—
100 iranskih (perz.) rialov	din 100.—

„EKONOM“

F. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. **Mlevske izdelke:** pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kaša. **Poljske pridelke:** krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. **Stalna zaloga** vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo **glavno zastopstvo** za Slovenijo oprekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

ljane. Ker je hotel biti svojim idejam o pravičnosti zvest, je pričel svoje premoženje razdajati med muzike. Zato je zašel s svojo rodbino v precejšnje spore in ko so mu ti že presedli, je kljub boleznim pobegnil z doma. Toda bil je že preslab in med begom je na majhni železniški postaji, v Astapovem, umrl. Ves kulturni svet je objokoval njegovo smrt. Toda zašli smo že predaleč. Pokazati smo hoteli samo to, da je carska Rusija preganjala vse tiste, ki so bili proti srednjeveškemu načinu gospodarskega in socialnega življenja.

Vendar ni mogel klicev ruskega človeka proti tiranom nihče zadušiti. Ideje odpora so se med ljudstvom vedno bolj širile. In to tem bolj, čim bolj jih je razširjala ruska nezadovoljna inteligenca. Zato smo zgoraj govorili o Gogolju, Dostojevskem, Tolstoj... Evropa je pričela radi podgostih uporov postajati na Rusijo vedno bolj pozorna in tuji kapitalisti so začutili, da bi pod zaščito absolutističnega carja iz ruske zemlje lahko potegnili ogromne dobičke. Da so v tem sijajno uspeli, bomo hitro videli.

(Dalje)

Iz tujine

■ **Ob zasedbi Besarabije** po ruskih četah se je pripetil težak dogodek v rumunskem obmejnem mestu Galacu. Okrog 2000 delavcev se je hotelo vrniti v Besarabijo in so čakali na vlak v Galacu. Delavstvo je postajalo nemirno. Obkolilo jih je vojaštvo in pričelo streljati. Padlo je okrog 300 delavcev.

■ **Džibuti se bo boril naprej.** Po nalogu francosko-nemške-italijanske komisije za premirje je poslala Italija iz Abesinije posebno odposlanstvo v Džibuti, da bi prevzelo oblast od francoskega generala. Ta pa je predajo odklonil in stavil Italijanom kratek rok, da zapuste ozemlje, nakar so Italijani tudi takoj odšli.

■ **Nemci so odpeljali v Berlin** holandskega vrhovnega poveljnika vojske generala Winkelmana kot vojnega ujetnika, ker se ni izvršila predaja nizozemske vojske tako kakor je bil pogojeno.

■ **Kaganovič razrešen.** Dosedanji ruski komisar za petrolejsko industrijo Lazar Kaganovič je bil razrešen svojih dolžnosti. Na njegovo mesto je bil imenovan Sedin. Za komisarja za ribarsko industrijo je bil imenovan Izakov.

■ **Torpedirana potniška ladja.** Angleško potniško ladjo »Arandora Star« je torpedirala nemška podmornica v bližini škotske obale. Na ladji je bilo 1500 italijanskih in nemških internirancev, ki so jih nameravali prepeljati v Kanado. Okrog 500 internirancev je utonilo.

■ **Amerika je pričela graditi 45 novih vojnih ladij** v skupni vrednosti pol milijarde dolarjev. Zgrajenih bo 11 novih križark, 20 rušilcev, 13 podmornic in 1 nosilec letal.

■ **Smrtno se je ponesrečil** nedavno znani japonski admiral Aatsuo z večjim številom višjih oficirjev.

■ **Nemška vojska je zasedla** izpraznjena otoka Jersey in Guarnsey v Rokavskem prelivu.

■ **Prezident Roosevelt je odredil**, da se morajo vsakemu tujcu, ki stopi na ameriška tla, vzeti prstni odtisi.

■ **Izselitev Nemcev iz Besarabije.** Med rusko in nemško vlado je bil dosežen sporazum, za izselitev v Nemčijo vseh Nemcev iz Besarabije in Bukovine.

■ **Angleški vojni izdatki.** Po podatkih finančnega ministrstva izda Anglija vsak dan 2.4 milijarde din za vojne potrebe.

■ **Dviganje ladij.** Angleška podjetja za dviganje potopljenih ladij so dvignila doslej okoli 100 ladij s skupno tonažo 500.000 ton. Del dvignjenih ladij je bil le malo poškodovan in so jih po majhnih popravilih uvrstili v promet.

■ **Odstranjen spomenik.** Nemški vojaki so na višje povelje odstranili spomenik generalu Manginu v Parizu. General Mangin je bil poveljnik onih čet, ki so zasedle nemško Porurje.

■ **V Sredozemlju so potopili** Angleži do sedaj 13 italijanskih podmornic. V začetku vojne je imela Italija 120 podmornic.

■ **Nemški ujetniki v Kanadi.** V Kanado so prispeli prvi transporti nemških ujetnikov iz Anglije.

■ **Proizvodnja sladkorja v Rusiji.** Lansko leto je pridelala Rusija 26 milijonov stotov sladkorja. Sladkorna pesa je bila prosejana na površini 1.200.000 ha. Rusija je dosegla v proizvodnji sladkorja prvo mesto na svetu.

■ **Pod orožjem** ima sedaj Anglija 2 milijona mož, dva nadaljna milijona pa ima že vpisanih, ki se bodo postopoma oborožili.

■ **Neznana vojna letala** napadajo vsako noč angleške utrdbe v Gibraltarju. Domnevajo, da so to francoska letala.

■ **Nekaj ni v redu.** Brazilski urad za kavo je nakupil 7 milijonov vreč kave in jih dal uničiti, da bi preprečil padec cene. — Argentinski poljedelski minister namerava porabiti 6 milijonov ton koruze kot kurivo mesto 3 milijonov ton premoga, ker je bila letina koruze tako obilna. Evropa pa nima kave in ji preti glad.

■ **Nemci so dobili** po zmagi v Franciji polne bojne opreme za 54 divizij.

■ **V Italiji se je pojavil načrt** za gradnjo nove transbalkanske železnice, ki bi vezala Rim s Carigradom preko Albanije skozi Grčijo.

■ **Poljska vlada se je preselila** v Kanado.

■ **Angleška letala so potopila** pretekli teden pet nemških podmornic. Zadelo so jih z bombami v trenutku, ko so se hotele podmornice skriti pod vodo.

■ **Angleži in Francozi so naročili** od začetka vojne do 20. junija v Ameriki 10.848 letal v vrednosti ene milijarde dolarjev. Od naročenih letal je že prejela Anglija 2028, dočim so ostala še v izdelavi. Francozi so prejeli 1858 letal. Po sklenjenem premirju med Nemci in Francozi so prevzeli Angleži vsa francoska naročila vojnih letal v Ameriki. Zastopnik angleškega ministrstva za vojno letalstvo, ki se je mudil več mesecev v Ameriki je izjavil, da je dosegel sporazum z ameriški tvornicami, da bodo dobavljale Angležem po 5000 letal mesečno.

■ **Nemški topovi.** Švicarsko časopisje poroča, da imajo Nemci pripravljene za predstoječo ofenzivo proti Angliji daljnosežne topove, s katerimi bodo obstreljevali angleško obalo s francoske strani Rokavskega preliva. Razdalja na najožjem mestu znaša 35 km. povprečna pa okrog 100 km. Med svetovno vojno so streljali Nemci na Pariz na 120 km. daljave.

Sejmi

15. julija: Škocijan, Pleterje, Sv. Krištof, Trbovlje, Beltinci;
16. julija: Ptuj, Dobje, Dol. Lendava;
17. julija: Ljubljana, Radeče/Zdm., Zdenska vas, Celje, Ptuj, Trbovlje, Muta, Podčetrtek v Veračah, Ščavnica;
18. julija: Šmihel-Stopiče, Velenje, Zabukovje n/Sevnico, Turnišče;
19. julija: Maribor, Marija Gradec, Laško;
20. julija: Brežice, Celje, Trbovlje, Bogojna, Loka pri Žusmu;
21. julija: Vel. Lašče, Štrigova.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Navzlic podražitvi usnja
proizvajamo in prodajamo

ČEVLJE

v priznani prvovrstni
kakovosti po prejšnjih cenah.

TRIUMF, MIKLOŠIČEVA CESTA 12

nasproti hotela »Uniona«

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjav: „Kmetiskidom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive **4 do 5%** obrestuje po
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!